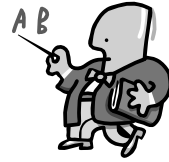

UIT DE PEDAGOGISCHE HOEK

OUTDOOR EDUCATION: visietekst

Vandaag de dag hebben kinderen niet zoveel kans meer om in alle vrijheid te spelen en regelmatig contact te hebben met de natuur. Hun fysieke grenzen zijn gekrompen... Volgens Tovey (2011) is de vrije bewegingsruimte van kinderen (zonder een ouderlijk oogje in het zeil) de laatste 30 jaar tot 1/9 gekrompen.

Kindertijd en regelmatig spelen in openlucht zijn niet langer synoniemen. Ook de tijd waarin kinderen kunnen spelen, is met minstens 25 % verminderd. Dat kinderspel wordt door sommige volwassenen als 'kinderlijk' en nutteloos ervaren. Deze zien buitenspel alleen als een middel om overtollige energie kwijt te raken. De meeste schoolterreinen voor massa's kinderen zijn dan ook niet groen, maar grijs en lijken voor het overgrote deel van de schooldag op een leeg parkeerterrein. (Szczeplanski, 2012).

Maar er is een kentering merkbaar! Scandinavisch onderzoek toont aan dat buitenervaringen een meerwaarde betekenen voor de totale ontwikkeling van kinderen. Steeds meer scholen creëren groene plekjes met natuurelementen en vegetatie op hun schoolterrein.

Met onze prachtige tuin zagen we hier onmiddellijk talrijke kansen voor onze kinderen...

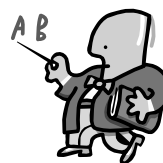
Outdoor education

Laat ons eerlijk zijn... je kunt pas echt iets aan de ontwikkeling van kinderen veranderen als je dit op geregelde basis aanpakt.

Outdoor education (vrij vertaald in **openluchtonderwijs**) reikt een stuk verder dan occasionele uitstapjes in de buurt. Het is veel meer **het uitbreiden van het klaslokaal naar de ruimere omgeving van de school...** en niet enkel als het weer dit toelaat.

Duurzame kijk op onze aarde is maar één van de redenen waarom meer buitenactiviteiten in ons onderwijs een plaats zouden moeten krijgen.

UIT DE PEDAGOGISCHE HOEK

Openluchtonderwijs wordt dan ook gezien als het samengaan van actieve buitenactiviteiten, omgevingsonderwijs (waarin geleerd wordt over de omgeving en de rol van de mens binnen die omgeving) en persoonlijke ontwikkeling.

Dat klinkt wel aannemelijk, maar misschien kunnen een aantal voorbeelden nog iets meer verhelderend werken.

In een Duitse Waldkindergarten (vrij vertaald in boskleuterschool) start de dag steeds met een ontmoetingsmoment in de buitenkring.

Ervaringen worden gedeeld (sociaal), er wordt gezongen en gedanst, het geluid van de klankschalen zorgt voor auditieve prikkels (fysiek) en met verwondering worden takken, schors of knoppen geobserveerd en besproken (educatie). In Zweedse gymnasiums is een dag op het water een terugkerende activiteit kanovaren (fysiek), vistechnieken (educatie) en samen de gevangen vis op een geïmproviseerde barbecue klaarstomen (sociaal). Niet verwonderlijk dat de band met de natuur in dergelijke onderwijssettings heel hecht is en een wezenlijke invloed kan hebben op de (duurzame) manier waarop er later met de omgeving wordt omgegaan.

Waarom voor openluchtonderwijs kiezen?

Uit eerder onderzoek over buitenomgevingen is nl. gebleken dat openluchtonderwijs ook een positieve impact heeft op **het leren, de concentratie, het humeur, het welzijn en de gezondheid**. Het leren, de concentratie en het humeur zijn eerder individueel. Enkel de persoon zelf en de mensen in zijn/haar directe omgeving kunnen ervaren welke positieve invloeden openluchtonderwijs kan hebben.

Als het echter gaat over het welzijn en de gezondheid van mensen, dan zitten we al veel meer met maatschappelijke aangelegenheden. Onze maatschappij streeft ernaar om een goede lichamelijke en geestelijke gezondheid van de mensen te garanderen. Als nu echter blijkt dat heel wat mensen te kampen krijgen met lichamelijke of geestelijke kwalen, dan komt niet enkel het hele zorgsysteem onder druk. Maar tevens moet er dan gezocht worden naar oorzaken en oplossingen voor dit maatschappelijk probleem. Openluchtonderwijs kan een antwoord bieden aan een aantal kwalen van deze tijd, zoals overgewicht en overmatige stress.

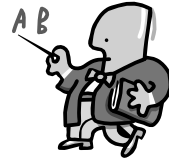
Concentratie en leervermogen

De positieve impact van openluchtonderwijs op de concentratie en het leervermogen van kinderen kan perfect gemeten worden. Zo blijken jonge kinderen die toegang hebben tot een groene en gevarieerde buitenomgeving niet alleen gezonder te zijn maar ook meer variatie te leggen in de spellen die ze spelen. Ze kunnen zich tevens beter concentreren dan kinderen die opgroeien in kunstmatige en minder stimulerende buitenomgevingen.

Vroege ervaringen met de natuur worden trouwens positief gelinkt met de ontwikkeling van de verbeelding en de verwondering. En laat die verwondering nu net een belangrijke motivator zijn om levenslang te leren.

In een doctoraatsthesis heeft Ericsson laten zien hoe de motorische activiteit, het concentratievermogen en de prestaties in Zweeds schrijven en wiskunde zichtbaar verbeterden toen één uur per dag werd gereserveerd voor beweging en fysieke activiteit. (Szczeplanski, 2012). Geen wonder dat men in Noorwegen, een ander Scandinavisch land, één dag per week reserveert voor buitenonderwijs. Volgens Taylor (2001) kunnen kinderen met symptomen van ADHD zich ook beter concentreren na contact met de natuur.

UIT DE PEDAGOGISCHE HOEK

Het welzijn

Bij persoonlijke ontwikkeling worden buitenactiviteiten gebruikt als een manier om kwaliteiten zoals eigenwaarde en zelfbewustzijn met betrekking tot het persoonlijke leven van anderen te bevorderen. Dit wordt bereikt wanneer kinderen zich goed voelen, in het bijzonder wanneer ze erin slagen om nieuwe zaken te leren of wanneer ze fysieke (bijv. over een gracht springen) en psychologische obstakels overwinnen (bijv. iets doen wat je voor jezelf onmogelijk achtte). Buitenactiviteiten zijn daarvoor ideaal. De natuur vermindert trouwens de impact van levensstress op kinderen en helpt hen om te gaan met mislukkingen.

Sociale ontwikkeling heeft echter ook te maken met interpersoonlijke vaardigheden. Naturomgevingen stimuleren de sociale interactie tussen de kinderen. Kinderen die in de natuur spelen, hebben vaker een positief gevoel bij elkaar. Door te spelen in een gediversifieerde naturomgeving vermindert pestgedrag of verdwijnt dat helemaal. Daarom wordt in openlucht onderwijs dikwijls gekozen voor groepstaken waarbij individuen moeten samenwerken.

Jonge kinderen die toegang hebben tot een groene en gevarieerde buitenomgeving zijn gezonder.

Gezondheid

Door de manier waarop we de maatschappij hebben opgebouwd, hebben we de natuurlijke behoefte van de mens aan beweging weggewerkt en dat is vermoedelijk een van de vele redenen waarom het ziektecijfer in onze huidige maatschappij zo hoog ligt. Kinderen hebben tegenwoordig onvoldoende lichaamsbeweging en gaan meer wegen. Aangezien alle leerlingen een groot deel van de dag doorbrengen op de schoolbanken, speelt de manier waarop de school de lessen regelt een belangrijke rol bij de ontwikkeling van hun gezondheid. (Szczipanski, 2012)

Politici, wetenschappers uit de medische sector en beleidsmakers zijn het er meer en meer over eens dat de gezondheid van de mens sterk verbeterd zou kunnen worden wanneer hij of zij regelmatig aan lichaamsbeweging zou doen en de nodige aandacht zou besteden aan zijn of haar voeding. In topsportscholen worden miljoenen geïnvesteerd om jonge sporters klaar te maken voor een topprestatie. Als er echter beleidsmatig maatregelen getroffen moeten worden om meer beweging (sopvoeding) in het onderwijscurriculum te krijgen, dan lijkt dit opeens minder belangrijk. Het is nochtans hoog tijd! Steeds meer jongeren lijden aan overgewicht, wat het risico op cardiovasculaire aandoeningen verhoogt. Ook het zelfbeeld van deze kinderen en jongeren krijgt een enorme dreun, wat dan weer het welzijn ondermijnt.

Aangezien buitenonderwijs zich vooral richt op actieve, fysieke activiteiten, is dit soort onderwijs goed geplaatst om een belangrijke rol te spelen in gezondheidseducatie. Onderzoek wees trouwens uit dat kinderen die regelmatig in de natuur spelen, een grotere motorische fitheid vertonen, waaronder coördinatie, evenwicht en behendigheid, en ze zijn minder vaak ziek.